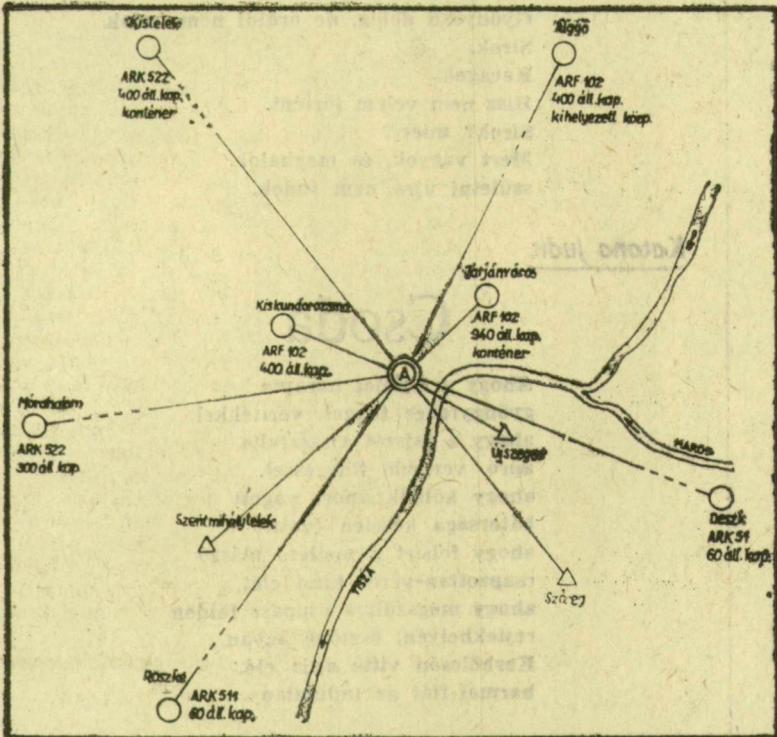

Mindent a szemnek, semmit a fülnek?

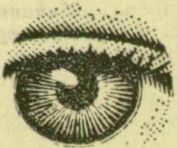

Egy rajz a leendő szegedi és Szeged környéki telefonközpont rendszerről. A háromszögekkel jelölt Újszegeden, Szentmihályteleken és Szőregen nem épül központ. Az ottani állomásokat közvetlenül a szegedi főközpontba kapcsolják be.

Ha dühöngve csapjuk le a kagylót félóra hiábavaló vonalvadás után, ha öt-hat esztendőre reménytelenül várunk arra, hogy lakásunkba bevezessék a vágyva-vágyott telefont, ha a gyökör gyalog kell nekivágnunk, félórát szánva röpké ügyeink elintézésére félperces telefonbeszélgetés helyett, legföllebb ha egy határidő nyugtathat valamelyest bennünket, csillapíthatja dühös keserűségünket. **A határidő, amely után öröm lesz telefonálni.** Addig azonban többnyire a szemünkkel is látnunk kell azt, akinek hangját hallani akarjuk.

Még jóformán le sem telepsem **Kopasz Flórián**nak, a szegedi postaigazgatóság fejlesztési igazgatóhelyettesének a szobájában, máris azt kezdi mondani, hogy enyhén szólva bizonytalanok tünik a sokat emlegetett, szocialista szerződésben is rögzített 1975. december 31-i határidő, amelyre elvileg el kellene készülnie Szeged új telefonközpontjának.

— Eppen most indított pert ellenünk a BHG — amely a központ berendezéseit szereli és szállítja —, mivel nem voltunk hajlandók beleegyezni abba, hogy a határidőt 1976. december 31-re módosítsuk — teszi hozzá.

Számára nyilván ez az az élmény, amit elsőként kell mostanában sorolni, ha telefonról kerül szó Szegeden. Természetesen a kívülálló számára is ez hat traumászerűen. Az, hogy esetleg nem háromnegyed évet, hanem egy teljes esztendővel többet kell várnia arra, amíg végre használhatja jelenleg dísznek is alig jó telefonját. De ne vágjunk bele azonnal a közepébe, inkább kezdjük előlről: az első tervektől. Hiszen nemcsak Párizs, de a szegedi telefon-mizéria is megér egy misét, főként ha kálváriáját naponta végigjárjuk — többször is!

Hat esztendeje, 1969-ben kezdődött. Akkorra már világossá vált, hogy a meglévő központ képtelen megbirkózni a gyors fejlődésnek indult város igényeivel. Mindenképpen fejleszteni kell tehát. Az akkor elkészült első alapokmányban azonban nemcsak egy új központ szerepelt,

hanem Újszegeden is új postahivatal építése, épületében egy 4 ezer vonalas mellékközponttal, amely majdnem akkora lett volna, mint a mostani főközpont. Tarjánba is 6 ezer vonalas mellékközpontot terveztek akkor, s ráadásul a jelenleg épülő új főközpontot: tízezer vonalas kapacitással. Az 1969-es tervek szerint tehát Szegeden összesen 20 ezer vonal állt volna rendelkezésre a rekonstrukció befejezése után.

Csak hogy a tervek időközben megváltoztak. Négy éve, a beruházási egyensúly megteremtését szolgáló intézkedések meghozatalakor csökkentették a posta beruházási kereteit is. Időközben a város igazgatási határai is módosultak, s az 1973-ban elkészült új alapokmányban már nem szerepeltek az újszegedi és a tarjáni mellékközpontok, s módosították az Algyőre és Dorozsmára szánt központok terveit is, oly módon, hogy azok is helyi díjtellel kapcsolódhassanak majd be a szegedi távbeszélő-forgalomba.

A tervek módosítása végső soron jelentős érvágás volt az eredeti elképzelésekhez viszonyítva, de a módosítás szükségességét be kell látnunk, hiszen az ilyen tekintélyes beruházásokat nyilván a népgazdaság teherbíró képességéhez kell igazítani. S ami az újabb tervek alapján végülis elkészül majd, az nemcsak Szeged, hanem a környék legégetőbb gondjait is megoldja.

A Püspök utca és a Kossuth Lajos sugárút sarkán épül az új főközpont, amelybe végül is 11 ezer állomást lehet majd bekötni az eredetileg — két mellékközponttal — tervezett 20 ezer helyett. Itt kap még helyet egy 800 vonalas helyközi automata központ is. S bár Tarjánban nem épül meg az eredetileg tervezett hatezer vonalas mellékközpont, az 500-as házak között mégis helyet kap egy konténer, amelyben egy 940 állomásos kis mellékközpont lesz beépítve.

Erről a konténerrel külön is érdemes beszélni. Központok gyors telepítésére alkalmas új technika. Az előre összeszerelt berendezést kerekéken a helyszínre gurítják, s már csak a hálózatot kell rácsatlakoztatni. A svéd szabadalom alapján gyártott konténer még légkondicionáló berendezéssel is rendelkezik. S itt arról is szólni kell, hogy az olajipar szegedi üzeme minden dicséretet megérdemel, hiszen segítségére sietve a postának és Szegednek lehetővé tették, hogy

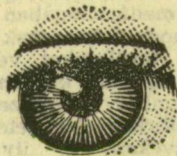
a konténereket algyői telepükön szerelhesék össze.

Konténerek! Nem félreértés a többes szám, mert összesen háromat szerelnek itt össze, mivel Kistelek is egy 400 állomásos konténerközpontot kap. De Algyőn is egy 400 állomásos új központ épül, a szegedi főközpont kihelyezett részeként. Deszk 60 állomásos végközpontot kap, Röszke ugyancsak, Mórahalom pedig egy 300 állomásos végközpont épül, Dorozsmán pedig egy 400-as helyi típusú központ. Szőregen viszont a meglévő központ is megszűnik, ha elkészül a szegedi új főközpont. A szőregi telefonok közvetlenül abba lesznek bekapcsolva. Nem épül központ Újszegedre és Szentmihálytelekre sem.

Az egész rendszer természetesen csak akkor kezdheti meg működését, ha a Püspök utcában elkészül az új főközpont. Akkor következik el az az idő, amikor végre öröm lesz telefonálni. Már akinek jut telefon.

Az épülő új főközpont és az egész rendszer ugyanis elsősorban minőségi javulást fog hozni. A crossbar ugyanis jóval gyorsabb elődjénél, a jelenleg működő rotarynál. Nem kell tehát majd félórát várni vonalra, s ha nem foglalt a partner, azonnal tudunk vele beszélni. Menynyiségi szempontból azonban nem hoz gyökeres javulást az új rendszer. Szeged jelenlegi központja — a mellékközpontokkal együtt — ugyanis hatezer állomással birkózik, az új rendszer elkészültével ez a szám — beszámítva a tarjáni konténerközpontot is — kétszeresére fog emelkedni. Azonban már most több mint négyezren várnak Szegeden telefonra, s közülük sem kaphat mindenki telefont. Azok, akik csak az idén adták be igénylésüket, már nem biztos, hogy hozzájutnak a hón áhított készülékhez.

Kárpótól viszont mindezért a minőségi javulás. Az, hogy nem kell majd tárcsahangra várni, s az, hogy nem lesz korlátozás a távhívásban sem. Édennek tetsző állapotok, s nem is kell hozzá sok. Csak annyi, hogy elkészüljön az új főközpont. A posta ugyanis előre dolgozott. Az idén kétezer igénylőnél már előre beszerelik az állomást, jövőre még kétezeret beszerelnek.

Meghozta nem is kevés múlik a BHG-n, hanem egy majdnem félmilliárd forintos beruházás sorsa. Az egész rendszer tervezett ára ugyanis 449,4 millió forint. Ebből 57 milliót visz el a hálózat építése, s 142,5 milliót a különböző központberendezések. A szükséges épületek ára 236 millió forint lesz a tervek szerint, ebből a Püspök utcai épület 180 millióba kerül. Természetesen akadnak még egyéb költségek is.

Ilyenkor mindenképpen fölmerül az emberben: vajon megtérül-e? S ha igen, mikor? Válaszul álljon itt néhány adat. Szegeden a helyi telefonbeszélgetések száma havonta átlagosan 800 ezer körül van, vagyis az éves forgalom nem éri el a 10 millió beszélgetést, illetve forintot. Ha megszűnik a mostani túlterheltsége a hálózatnak, s végre valóban öröm lesz telefonálni, s közben az állomások száma is nő, legföllebb 20—25 milliós évi forgalommal lehet számolni. Legföllebb! Tessék számolni, mikorra térül meg a félmilliárd, nem számolva a fenntartási költséget sem! (Igaz, a helyközi beszélgetések bevételeit sem.) Dehát egy ilyen beruházás nem gazdaságossági kérdés, az intézmények, vállalatok és a lakosság ellátása politikai szempontból, az élet és a munka szempontjából fontos.

Nem gazdaságossági ügy, mint ahogyan nem is peres ügy. Az embernek az az érzése, ítélni bármint a bíróság a BHG kontra postaigazgatóság ügyben, az nemigen fogja befolyásolni a határidőt, legföllebb azt, hogy fizet-e s ha igen, mennyi kötbért a BHG. Hogy mikor lesz végre öröm telefonálni Szegeden? Ezt megjósolni aligha lehet.

SZÁVAY ISTVÁN

SZEGEDI

BARTÓKBÉLA NYERŐBŐRŐS IKÉRBONT

BARÁTI KÖRE

FAMILIA REDNIK EX LIBRIS

Kopasz Márta Ex librisek

Ha kikéri a lakosság véleményét

A várostervezők és fejlesztők világszerte foglalkoznak vele, hogyan lehetne a megvalósításra váró tervek elkészülte előtt megismerni az érdekelt lakosság véleményét, kívánását és javaslatát. Ennek a törekvésnek egyik érdekes kísérlete zajlott te Kanadában.

Az ország fővárosának, Ottawának a belvárosában van Dalhousie Ward elnevezésű terület. A városközponthoz tartozó kerület háza a szokványos kanadai városképet mutatják. Néhány új középülettel és a kormányzat által építtet nagy bérházokkal eltekintve, a lakoházak jó része 50 évvel ezelőtt épült.

A 14 ezer lakosú kerület utcáin az egy lakosú családi házak váltakoztak a felhőkarcoló irodaházakkal. A lakosság nemzetiség szerinti megoszlása is változatos: 54 százalék angol, 21 százalék francia és 17 százalék olasz. Szociális szempontból is sok kívánnivaló volt. A családok negyedrészre évente még 3 ezer kanadai dollár jövedelemmel sem rendelkezett, 800 család különböző jótékonyági segélyakcióból élt, a családfenntartók 25 százaléka munkanélküli volt.

Megalakították a „szomszédságokat kialakító és tökéletesítő” bizottságot, amely elsődrendű céljává tette a kerület közösségi gondjainak megoldását. A bizottság nemcsak a hatóságok támogatását szerezte meg, hanem a kanadai lakóházépítő és ingatlan kölcsönt nyújtó központi bank anyagi segítségét is biztosította. Így rövidesen lehetségessé vált 40 ezer dolláros felújítási terv elkészítése. A szomszédsági bizottság 3 nyelven újságot adott ki, amely részletesen ismertette a felújítási terveket. Az újságot minden lakó megkapta. A bizottság felkérte a lakosokat, hogy közöljék elképzeléseiket, megjegyzéseiket, mert, ha nem vesznek cselekvőleg részt a kerület jövőjének képeinek kialakításában, azt a különböző kormányzati fogják megtenni, megkérdésük nélkül.

Megszervezték a „kommunikátor” rendszert is. A kommunika-

kátorok vagy riporterek voltak, azaz megkérdezték a lakosság széles rétegeit a tervet illetően, vagy a terv egyes részleteinek tanulmány formájában történő kidolgozására vállalkoztak, ugyancsak a lakosság vélemények felkutatásával.

A kerületet 7 körzetre osztották, szomszédsági tanulmányi csoportok alakultak, amelyek egy-egy szakterület (lakásépítés, szociális ellátottság, iskola, üdülő) kérdéseinek feldolgozását vállalták. Három hónap alatt 30 esti körzeti megbeszélést tartottak. Ilyen módon sikerült olyan tervjavaslatot elkészíteni, amely a leggyorsabb kérdéskörből — Mi tetszik és mi nem tetszik ennek ebben a közösségben? — kiindulva részletesen ismertette a kerület fejlesztésért, az egyes berendezések és szolgáltatások tökéletesítésére irányuló elképzeléseket.

A javaslatot két nyelven készítették el (angol, francia) de kivonatos ismertetését három nyelven a kerület minden lakója megkapta. Miután a javaslat áttanulmányozására megfelelő időt fordítottak, népgyűlésre hívták össze a kerület lakosait. Ezen a szomszédsági bizottság elnöke négy változatot terjesztett a közösség elé: elvetik a tervet, elfogadják a tervet, elhalasztják a terv megvalósítását 6 hónappal, végül a terv vitáját két hónappal később folytatják, hogy időt adjanak további tanulmányozásra.

A gyűlésen szenvedélyes vita volt. Az olasz lakosság a kéthónapos halasztás mellett foglalt állást s így csekély szótöbbséggel ez az alternatíva kerül megoldásra.

Valószínűnek látszik, hogy a városnegyed felújítása még hosszú időt vesz igénybe. A kísérlet azonban igen érdekes tanulságokkal szolgálhat. A tervezők számára: a lakosság legszélesebb körének meghallgatása, véleményének kikérése a rengeteg egyéni szempont miatt a terv végrehajtását jelentősen késleltetheti, ugyanakkor az eredeti tervjavaslat a felmerült kívánások egészének úgysem tehet eleget. A lakosság szempontjából a kísérlet azt a tanulságot adja, hogy, az egyéni kívánások érvényesítése szinte lehetetlen. Ha azonban a szomszédsági közösségek jól átgondolt, közösen megfogalmazott javaslatokat, elképzeléseket terjesztenek elő, ezek teljesítése elől a várostervező nem zárkozhat el. (Habitat, Kanada.)